

פירוש

ונטמטם בהם, הרי כי לא אמרו רק עבירה מטמטם לכו של אדם, ואמרו כי הטמטום הזה מצד עבירה כי מפני שעבד המצות אשר ראוי לאדם מצד אשר נפשו נפש אלהית כמו שאמרנו, ולכן העבירה מטמטם לכו של אדם אבל אין זה מצד הטבע של השרצים.

ואם כי האמת הוא שכל הדברים האסורים מולידים מזג רע אין זה טעם האסור, רק כי מה שאסרה התורה אותם בזה נראה כי הם דברים יש בהם שנוי ויוצאים מכלל שאר המאכלים שהם טהורים, ובשביל השנוי שבהם ימשך אחריהם טבע זר משונה גם כן וכמו שכתבנו זה גם כן למעלה, אבל אין זה טעם באיסור והיות שאם כן היתה התורה ספר רפואות או ספר הטבע, וכאשר השיב רבי יוחנן בן זכאי לגוי כי מצות פרה אדומה על דרך זה, והוא כמו פעולות הטבע או סגולה מן הסגולות, אמרו לו לזה דחיתו בקנה לומר לו כי מצות התורה על דרך זה, אבל אנו שאנו יודעים כי אין מצות התורה על דרך זה אם כן מה אתה אומר לנו, והשיב חייכם שאין המת מטמא ואין המים מטהרים, פירוש כי אין בטבע שיהיה המת מטמא או שיהיו המים מטהרים, שאין כאן דבר טבעי במצוה זאת רק גזרה גזרתה אי אתה רשאי לעבור עליה.

והפירוש הוא כי הכל מצד הסדר שנתן השם יתברך לנו מצוה שכלית מתחייב כן, ובשביל כך המת מטמא את האדם והמים מטהרים והכל מחייב החכמה היא התורה שנתן השם יתברך לאדם, אבל שיהיה דבר זה טבעי דבר זה אינו רק כי כך הסדר של ה' יתברך לאדם כחכמתו ומצוה

החוק שהוא שייך לאדם המת מטמא והמים מטהרים. ומפני כך אין להרהר אחר זה כי עמוק עמוק מי ימצאנו, כי אין התורה טבעית, שאילו היתה התורה טבעית היה זה קשיא מה ענין הטומאה והטהרה, אבל אין זה דבר טבעי ככל רק הוא סדר שכלי. ואם כי אינו יודע ואינו מבין ענין החוק הזה, הלא התורה לא נתנה רק לצרף הבריות הציניות הזה הוא לאדם בין יודע טעם של מצוה או לא ידע, רק כאשר מעשיו הם נמשכים אחר הסדר השכלי מה שראוי לו ובהם מעשיו כמו שראוי לפי השכלי והוא צירוף וזכור נפשו מן הטבעי כמו שהתבאר, כי התורה היא סדר השכלי אשר ראוי לאדם במה שהוא אדם, ועל ידי המצות דבק בשכלי ועל ידי זה דבק בו יתברך וזהו דכתיב זאת הקף התורה וז' (במדבר יט, ב).

ולפיכך כל מי שנותן במצות טעם על פי הטבע לומר כי לכן אסרה תורה חזיר מפני שהוא מוליד בגוף מזג רע וכן הוא בודאי האמת, וכן נתנו טעם באיסור חלב שהוא מוליד מזג רע וכן בדם ומכל

שכן בשקצים ובעופות השמאות ככולם נתנו טעם על פי הטבע, וכאלו היתה התורה ספר מספרי הרפואות או ספר הטבע, חס ושלום לומר כך. ואם היה הדבר כמו שאמרנו הם הרי אמרו בפרק קמא דחולין (יו"א) ובתש"ט פלאים כל פוז' (דברים ה' י"א) אמר רבי ירמיה אמר רב כותלי דחזירי הוצי להם, ואם שודש האסור בשביל מזג רע האסור להיכן הלך, וכן חלב אם מוזג רע אם כן בן פקוע למה חלבו מותר כדאיתא בפרק גיז' הנשה (חולין ע"א) מה טעם בזה, וכן אם אסר השחיטה שלא נחאכו' למה הוצינה התורה בן פקוע בלא שחיטה, לכן אין ראוי לומר כך.

ואם אמנם כי האמת הוא כי כל אלו יש בהם מזג רע ודבר זה ימשך בודאי במה שיש בהם שנוי רע גם כן, אבל אין זה עיקר טעם המצות רק שאינם ראויים אל האדם כפי הסדר אשר סדר השם יתברך לכן הרחיקה אותם ולפעמים לא הרחיקתם התורה, וזה אשר חבטית השם יתברך ואפלת את כל העמים (דברים ז, ט"ז) לא היה ראוי הרחיקה מצד שעתה ראוי שיהיה מקיים ובתים מלאים כל טוב ולפיכך לא הרחיקה התורה דברים אלו, וכמו שהתורה אסרה כאשר היה ראוי לאסור לפי הסדר השכלי כך התירה התורה אותו כאשר הוא להחזיר, והכל לפי השכל אשר ראוי שיהיה בו הנהגת האדם.

וזה אמרו ז"ל (לקו"ט קדוש"ט, דמו הריב) לא יאמר אדם אי אפשי בבשר חזירי אי אפשי בדבר פלוגי אלא אפשי ומה אעשה שאבי שבשמים גזר עלי, הודו בזה שאין לומר כי התורה טבעית שאם היתה טבעית לא היה בה קבול שכל אלהי על דבר שהוא טבעי, ולכן יאמר אפשי מצד הטבע רק השם יתברך גזר עלי בחכמתו מה שאין ראוי אל האדם ומיוחד בו נפשו.

ולפיכך האדם אשר יש לו נפש אלהית, והוא עומדת בחומר על ידי מצות השכליות האלהיות כאשר הוא דבק בהם ועושה אותם הוא דבק בו יתברך ומציאים את נפשו מן הטבע, ואף שלא ידע טעם המצוה הלא כאשר הוא עושה המצוה ודבק במצוה שהוא השכל אלהי מדבק בו יתברך, וזכרן הבריות האלו ודי' בהם.

התורה לך כי התורה היא ציוף וזכור נפש האדם. ובמדבר (במדבר ובה יט, ח)

שאל גוי אחר את ר' יוחנן בן זכאי אילן עובדיא דאתון עבדין טראים כמיזן כשפים, אתם מבאיים פרה ושורפים אותה וכותשין אותה ונוטלין את אפיה: יאחד מכם מטמא למת מוין עליו שנים ושלושה טיפין ואתם אומרים לו טהור, אמר לו ננסם כך רוח חזוית מימין אמר לו לא, ראית אדם שנכנסה בו רוח חזוית, אמר לו הן, אמר לו ומה אתם עושים אמר לו מבאיים עיקרים ומעשין תחתיו ומרביצין עליה מים והיא בורחת, אמר לו ישמעו אנניך מה שאתה מוציא מפך כך גזרת הזה רוח טומאה דכתיב וז' את הנהפא' וזוה' הטימאת אפי' בן הא"י (בב"ה י"ג, ב) מוין עליו וזהו בורה, לאחר שיצא אמרו לו תלמידיו לזה דחית בקנה לנו מה אתה אומר, אמר להם חייכם לא המת מטמא ולא המים מטהרים אלא אמר הקב"ה חקך תקנתו גזירה גזרתה אי אתה רשאי לעבור גזרתה דכתיב זאת הקף התורה (במדבר יט, ב), ע"כ.

הנה רבי יוחנן בן זכאי השיב לגוי כי מצות התורה הם תועלת בעצמם על דרך זה שאמר כי פרה אדומה היא מעברת רוח הטומאה, וכמו שתשבו קצת בני אדם כי התורה אסרה מאכלות האסורות מפני שהם מולידים מזג רע, וכן נתנו טעם בדם ובחלב שכלם הם מולידים מזג רע, וכל הדברים האלו אין בהם ממש לענין אסור שלהם. ובפרק אמר להם הממונה (וי"א ל"ט, א) ונפשותם של בני אדם ישמעאל עבירה מטמטם לכו של אדם שנאמר אל תשפאנו בהם ונשפאנו אל תקרא ונשפאנו אלא